

Tjänsteskrivelse till Kulturnämnden

Datum:
2022-04-01Diarienummer:
KTN-2022-00278Handläggare:
Helena Westin

Samrådsyttrande avseende detaljplan för del av kvarteret Fröj

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1. **att** till plan- och byggnadsnämnden avge upprättat samrådsyttrande avseende detaljplan för del av kvarteret Fröj

Ärendet

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för del av kvarteret Fröj i samrådsskede. Ärendet gäller hur rivning av ett äldre gårdshus samt nybyggnation påverkar befintlig bebyggelses, framför allt det s k Pantbankshusets kulturhistoriska värden, samt dessa förändringars påverkan på riksintresset Uppsala stad.

Antikvariska riktlinjer i syfte att värna kulturhistoriska värden har tagits fram och dessa implementeras av planbestämmelserna i planförslaget. Kulturförvaltningen konstaterar att det är negativt att gårdshuset från 1800-talet rivs och att en stor lönn på gården försvinner. Kulturförvaltningen instämmer i kulturmiljöutredningens slutsatser avseende påverkan på riksintresset och den särskilt värdefulla kulturmiljön, och anser att kulturarvet som Pantbankshuset utgör skyddas genom planen. Kulturförvaltningen vill dock föreslå att man överväger att genom planbestämmelse styra även färgsättningen på fasaden till skalan varmvitt-beige-gult.

Beredning

Ärendet är berett av kulturförvaltningen med hjälp av Anna Röst, konsult kulturarv.

Föredragning

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för del av kvarteret Fröj i samrådsskede 18 mars – 29 april 2022. Detaljplanen syftar till att möjliggöra en tillbyggnad innehållande kontor och handel i anslutning till en befintlig byggnad på fastigheten. Tillbyggnaden medför även möjlighet att skapa en hiss vilket ökar tillgängligheten till byggnaden. Samtidigt rivs ett äldre gårdshus.

Kulturarv i planområdet

Kvarteret Fröj är beläget längs Vaksalagatan, invid Uppsala Konsert & Kongress och Vaksala torg. Den befintliga byggnaden i planområdet, det s k Pantbankshuset, har stort kulturhistoriskt värde. Byggnaden uppfördes i början av 1880-talet och har en rikt ornerad fasad i nyrenässansstil. Värdet är såväl stadsbildsmässigt, arkitekturhistoriskt och socialhistoriskt, då Pantbanken är ett exempel på en kommunal funktion syftandes till krediter åt de mindre bemedlade. Planområdet utgör i den befintliga detaljplanen (Detaljplan för kvarteren Alfhem och Frej, 1978) ett reservat för kulturhistoriskt värdefull byggnad, med planbestämmelsen Q. Området befinner sig inom riksintresse för kulturmiljövården Uppsala stad C40A.

Kulturarv i planförslaget

Inom planarbetet har en kulturmiljöutredning (Bjerking 2021) tagits fram. I utredningen bedöms att nybyggnationen inte påverkar riksintressets egenskaper eller de kulturhistoriska värden som kvarteret besitter. Antikvariska riktlinjer i syfte att värna avläsbarheten i de kulturhistoriska värdena stipuleras dock i utredningen och dessa implementeras av planbestämmelserna i planförslaget. Den nya tillbyggnaden ges samma takfotshöjd som Pantbankshuset vilket skapar en fortsatt harmonisk stadsbild. Planbestämmelserna styr utformningen av byggnadens tak samt fasad (puts) och takmaterial (plåt). Mellan den befintliga och den nya byggnaden förordas ett ”släpp” som tydliggör skillnaden mellan de två byggnaderna. I övrigt tillåts en samtida arkitektonisk gestaltning med stora glaspartier mot Salagatan. Pantbankshuset förses med rivningsförbud och varsamhetsbestämmelser.

Kulturförvaltningens bedömning

Kulturförvaltningen konstaterar att det är negativt att det gårdshuset från 1800-talet rivs och att en stor lönn på gården försvinner. Dock instämmer Kulturförvaltningen i kulturmiljöutredningens slutsatser kring påverkan på riksintresset och den särskilt värdefulla kulturmiljön, och anser därmed att kulturarvet som Pantbankshuset utgör skyddas på ett i huvudsak adekvat sätt genom planen. Kulturförvaltningen vill dock föreslå att man överväger att genom planbestämmelse styra även färgsättningen på fasaden till skalan varmvitt-beige-gult. Detta i syfte att upprätthålla en enhetlighet i kvarteret och inte splittra färgbilden kring Vaksala torg genom att värna Vaksalaskolans gröna och UKK:s grå kulör som förbehållna dessa märkesbyggnader. En alltför avvikande färgsättning skulle också riskera att omintetgöra planens annars höga ambitioner att skapa ett samtida men varsamt tillägg i bebyggelsemiljön.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser för Kulturnämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad den 2022-04-01

Bilaga 1: Samrådsyttrande detaljplan för del av kvarteret Fröj

Planhandlingar finns att hämta på: [del av kvarteret Fröj - Uppsala kommun](#)

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

Datum:
2022-04-01Diarienummer:
KTN-2022-00278

Plan- och byggnadsnämnden

Kulturnämnden

Samrådsyttrande detaljplan för del av kvarteret Fröj

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för del av kvarteret Fröj i samrådsskede 18 mars – 29 april 2022. Detaljplanen syftar till att möjliggöra en tillbyggnad innehållande kontor och handel i anslutning till en befintlig byggnad på fastigheten. Tillbyggnaden medför även möjlighet att skapa en hiss vilket ökar tillgängligheten till byggnaden. Samtidigt rivs ett äldre gårdshus.

Kulturarv i planområdet

Kvarteret Fröj är beläget längs Vaksalagatan, invid Uppsala Konsert & Kongress och Vaksala torg. Den befintliga byggnaden i planområdet, det s k Pantbankshuset, har stort kulturhistoriskt värde. Byggnaden uppfördes i början av 1880-talet och har en rikt ornerad fasad i nyrenässansstil. Värdet är såväl stadsbildsmässigt, arkitekturhistoriskt och socialhistoriskt, då Pantbanken är ett exempel på en kommunal funktion syftandes till krediter åt de mindre bemedlade. Planområdet utgör i den befintliga detaljplanen (Detaljplan för kvarteren Alfhem och Frej, 1978) ett reservat för kulturhistoriskt värdefull byggnad, med planbestämmelsen Q. Området befinner sig inom riksintresse för kulturmiljövärden Uppsala stad C40A.

Kulturarv i planförslaget

Inom planarbetet har en kulturmiljöutredning (Bjerking 2021) tagits fram. I utredningen bedöms att nybyggnationen inte påverkar riksintressets egenskaper eller de kulturhistoriska värden som kvarteret besitter. Antikvariska riktlinjer i syfte att värna avläsbarheten i de kulturhistoriska värdena stipuleras dock i utredningen och dessa implementeras av planbestämmelserna i planförslaget. Den nya tillbyggnaden ges samma takfotshöjd som Pantbankshuset vilket skapar en fortsatt harmonisk stadsbild. Planbestämmelserna styr utformningen av byggnadens tak samt fasad (puts) och takmaterial (plåt). Mellan den befintliga och den nya byggnaden förordas ett ”släpp” som tydliggör skillnaden mellan de två byggnaderna. I övrigt tillåts en samtida arkitektonisk gestaltning med stora glaspartier mot Salagatan. Pantbankshuset förses med rivningsförbud och varsamhetsbestämmelser.

Kulturnämndens bedömning

Kulturnämnden konstaterar att det är negativt att det gårdshuset från 1800-talet rivs och att en stor lönn på gården försvinner. Dock instämmer nämnden i kulturmiljöutredningens slutsatser kring påverkan på riksintresset och den särskilt värdefulla kulturmiljön, och anser därmed att kulturarvet som Pantbankshuset utgör skyddas på ett i huvudsak adekvat sätt genom planen. Kulturnämnden vill dock föreslå att man överväger att genom planbestämmelse styra även färgsättningen på fasaden till skalan varmvitt-beige-gult. Detta i syfte att upprätthålla en enhetlighet i kvarteret och inte splittra färgbilden kring Vaksala torg genom att värna Vaksalaskolans gröna och UKK:s grå kulör som förbehållna dessa märkesbyggnader. En alltför avvikande färgsättning skulle också riskera att omintetgöra planens annars höga ambitioner att skapa ett samtida men varsamt tillägg i bebyggelsemiljön.

Kulturnämnden

Linda Eskilsson
Ordförande, kulturnämnden

Klara Eklund
Nämndsekreterare